

KARIN SLOTER

POSTANJE

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Karin Slaughter

UNDONE

Copyright © 2009 by Karin Slaughter

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Mojim čitaocima...
Hvala vam što imate poverenja u mene.

PROLOG

Bili su u braku tačno četrdeset godina, a Džudit je i dalje osjećala da ne zna sve o svome mužu. Četrdeset godina je kuvala Henriju večeru, četrdeset godina mu je peglala košulje, četrdeset godina spavala u njegovom krevetu, a on je još uvek misterija. Možda je upravo zato radila sve to za njega bez mnogo prigovora ili ne žaleći se uopšte. Mnogo se može reći o muškarcu koji, posle četrdeset godina, i dalje uspeva da zadrži tvoju pažnju.

Džudit je spustila prozor u kolima da pusti malo svežeg prolećnog vazduha. Do centra Atlante ima još samo trideset minuta, ali ovde u Konjersu još se mogu naći neizgrađene zone, čak i male farme. To je mirno mesto, a Atlanta je taman dovoljno daleko da može da uživa u miru. Pa ipak, Džudit je uzdahnula kad je načas spazila gradske solitere na udaljenom horizontu, i pomislila: *Dom*.

Ta ju je misao iznenadila, da je sad Atlanta mesto koje smatra svojim domom. Donedavno je živela životom predgrađa, čak seoskim životom. Više je volela prirodna prostranstva od betonskih pločnika grada, iako je priznavala da je lepo živeti u centru i moći pešice otići do radnje u kraju ili nekog malog kafea ako ti se prohte.

Prođu dani a da ne mora čak ni da uđe u auto – o takvom životu pre deset godina nije ni sanjala. Mogla je reći da se i Henri isto oseća. Vozio je bjuik uzanim seoskim putem s napeptom rešenošću i podignutih, ukočenih ramena. Nakon mnogo decenija vožnje gotovo svim auto-putevima i magistralnim putevima u celoj zemlji, instinktivno je znao sve sporedne rute, oštra skretanja i prečice.

Džudit je imala poverenja u njega da će ih bezbedno vratiti kući. Sedela je, zavaljena u sedištu, i gledala kroz prozor: drveće uz put delovalo je zamagljeno, više kao gusta šuma. Dolazila je u Konjers najmanje jednom nedeljno, i svaki put je videla nešto novo – kućicu koju ranije nije primetila, most preko kojeg se truckala mnogo puta a da nikad nije obratila pažnju na njega. Takav je život. Ne shvataš pored čega prolaziš sve dok malo ne usporiš da bolje pogledaš.

Upravo su bili na proslavi godišnjice u njihovu čast, koju je priredio njihov sin. Odnosno, bolje reći da ju je priredila Tomova supruga, koja je u njegovom životu obavljala poslove sekretarice, domaćice, bebisiterke, kuvarice i – po svoj prilici – konkubine, sve u jednom. Tom im je bio radosno iznenađenje, njegovo rođenje slučaj za koji su čak i lekari tvrdili da do njega nikad neće doći. Džudit je na prvi pogled zavolela svaki njegov milimetar, prihvatila ga kao dar koji će negovati i čuvati celim svojim bićem. Činila je sve za njega, a sad kad je u tridesetim godinama života, čini se da je Tomu i dalje potrebno da se neko baš mnogo stara o njemu. Možda je Džudit bila suviše konvencionalna supruga, preterano podređena majka, pa je njen sin odrastao u muškarca kome je potrebno – koji očekuje – da supruga radi sve za njega.

Džudit svakako nije robovala Henriju. Venčali su se 1969, u vreme kad su žene zaista imale i drugih interesovanja osim savršenog dinstanja mesa i otkrivanja najboljih načina za uklanjanje mrlja sa tepiha. Od početka, Džudit je bila rešena da joj život bude što zanimljiviji. Angažovala se kao pomoćnica u

nastavi u Tomovoj školi. Volontirala je u mesnom skloništu za beskućnike i pomogla u osnivanju društva za reciklažu u njihovom kraju. Kad je Tom malo porastao, Džudit je počela da radi jednostavno knjigovodstvo za lokalne firme i preko crkve se priključila trkačkom timu, da trenira za maraton. Tako aktivan život bio je u oštroj suprotnosti sa životom njene majke, koja je bila toliko uništena podizanjem jedanaestoro dece, toliko iscedena od neprekidnih fizički zahtevnih poslova farmerske žene, da je bilo dana kad je bila do te mere potištena da nije mogla čak ni da govori.

Međutim, Džudit je morala priznati da je i sama bila ponešto tipična supruga u početku njihovog braka. Sramota ju je da kaže, ali bila je od onih devojaka koje se upišu na koledž isključivo zato da nađu muža. Odrasla je u okolini Skrentona, u Pensilvaniji, u mestu tako malom da nije zaslužilo tačkicu na geografskoj karti. Jedini dostupni muškarci bili su farmeri, a njih Džudit nije mnogo zanimala. Nije ih mogla ni kriviti. Ogledalo ne laže. Bila je malo previše punačka, malo izbačenih prednjih gornjih zuba, i još pomalo previše od svega drugog da bi bila žena kakvima se žene skrentonski muškarci. A onda, tu je bio i njen otac, strog i autoritativan, čovek kakvog niko ne bi poželeo za tasta, bar ne u zamenu za zubatu devojkicu kruškaste građe koja nema nikakvog prirodnog talenta za život i rad na farmi. Istina je da je Džudit oduvek bila crna ovca u porodici, ona što se nije sasvim uklapala. Previše je čitala. Mrzela je rad na farmi. Čak ni kao devojčicu nisu je privlačile životinje i nije htela da bude zadužena za njihovu ishranu i brigu o njima. Nikog od njenih sestara i braće nisu poslali na dalje školovanje. Dva brata su napustila školu u devetom razredu, a starija sestra se na brzinu udala i nakon sedam meseci rodila prvo dete. A niko se nije ni trudio da računa. U trajnom stanju poricanja, njena majka je sve do smrti govorila kako joj je prvo unučić oduvek bilo krupnih kostiju, čak i kao novorođenče. Srećom, Džuditin otac je umeo da vidi šta se sprema, barem kad je u

pitanju bila njegova srednja kći. Neće biti ugovorenog braka s bilo kojim od lokalnih momaka, ne samo zato što ih ona ni izdaleka nije zanimala. Odlučio je da je za Džudit Biblijski koledž ne samo poslednja nego i jedina šansa.

Kad je imala šest godina, Džudit je u oko pogodio kamenčić dok je trčala za traktorom. Od tada je uvek nosila naočari. Ljudi su zbog naočara pretpostavljali da je mnogo pametna, mada je bilo upravo suprotno. Da, volela je da čita, ali ukus joj je više naginjao petparačkim romanima nego književnosti. Pa ipak, ostala joj je etiketa intelektualne osobe. Kako se ono govorilo? „Nijedno muško neće da zbari curu što nosi naočari.“ I zato, bilo je pravo iznenađenje – ne, više šok – kad joj je, prvoga dana na koledžu, asistent u nastavi namignuo.

Mislila je da mu je nešto upalo u oko, ali nije bilo sumnje u namere Henrija Koldfilda kad ju je, posle časa, pozvao u stranu i pitao da li bi volela da pođe s njim u dragstor na sok. Namigivanje je, očigledno, bilo početak i kraj njegove otvorene druželjubivosti. Henri je bio veoma stidljiv čovek; neobično, s obzirom na to da je kasnije postao najuspešniji prodavac u jednoj kompaniji za distribuciju alkoholnih pića – u poslu koji je strasno prezirao još tri godine nakon što se penzionisao.

Džudit je pretpostavljala da Henrijeva sposobnost da se uklopi potiče od toga što je bio sin vojnog pukovnika, pa su se često selili po celoj zemlji jer nisu ostajali u jednoj bazi duže od dve-tri godine u kontinuitetu. Nije to bila strastvena ljubav na prvi pogled – to je došlo kasnije. U početku, Džudit je jednostavno privlačilo to što ona privlači Henrija. To je bilo nešto novo za krušku iz Skrentona, ali Džudit je oduvek bila na suprotnom kraju spektra Marksove filozofije – Gruča, ne Karla: bila je više nego voljna da se priključi svakom klubu koji bi je primio za člana.

Henri je bio klub za sebe. Nije bio ni lep ni ružan; ni otvoren ni povučen. Uz kosu sa urednim razdeljkom i neodređeni akcenat, „prosečan“ je reč koja bi ga najbolje opisala, što je

Džudit kasnije i učinila u pismu starijoj sestri. Roza je odgovorila nešto u stilu: „Pa, valjda je to najbolje čemu si se mogla nadati.“ U Rozinu odbranu bi se moralo reći da je tad bila trudna s trećim detetom, dok joj je drugo još bilo u pelenama, ali ipak, Džudit nikad nije oprostila sestri to omalovažavanje – ne sebe, već Henrija. Ako Roza nije uspjela da sagleda koliko je Henri poseban, jedini razlog je taj što Džudit ne ume da piše upečatljivo; Henri je čovek koji ima suviše nijansi za obične reči na papiru. Možda je tako bilo i najbolje. Rozina zajedljiva primedba poslužila je Džudit kao razlog da raskine s porodicom i prigrlji ovog introvertnog, neuhvatljivog stranca što namiguje.

Henrijeva društvena stidljivost bila je samo prva od mnogih protivrečnosti koje je Džudit zapazila kod svoga muža tokom godina. Užasno se plašio visine, ali još kao tinejdžer je položio za amaterskog pilota i dobio dozvolu. Prodavao je alkohol, a nikad se nije napio. Bio je kućni tip, a najveći deo života proveo je putujući po Severozapadu, pa po Srednjem zapadu, dok su se, zbog unapređenja, selili po zemlji baš kao i vojni oficiri kad je Henri bio dete. Činilo se da je celog života radio ono što nije želeo da radi. Pa opet, često je govorio Džudit da je biti u njenom društvu za njega jedino istinsko uživanje.

Četrdeset godina i tako mnogo iznenađenja.

Nažalost, Džudit je sumnjala u to da njen sin ima bilo kakvih iznenađenja za svoju suprugu. Dok je Tom rastao, Henri je bio na putu tri od četiri nedelje, pa se njegova roditeljska uloga ispoljavala u naletima koji nisu nužno i isticali njegovu strastveniju stranu. Stoga je Tom postao sve ono što mu je otac pokazao tih godina dok je rastao: strog, nesavitan, ambiciozan.

Bilo je tu još nešto. Džudit nije znala da li zbog toga što je Henri svoj posao prodavca smatrao dužnošću prema porodici više nego što mu je to bila strast, ili zato što nije voleo da toliko bude odsutan od kuće, ali činilo joj se da je ispod površine svake njegove interakcije sa sinom postojala određena napetost: *Nemoj praviti iste greške kao ja. Nemoj da te uhvati u klopku*

posao koji prezireš. Nemoj praviti kompromise i ne dovodi u pitanje ono u šta veruješ samo zato da bi zarađivao za hleb. Jedino pozitivno što je preporučio dečaku bilo je da se oženi dobrom ženom. Da je samo bio malo određeniji. Da samo nije bio toliko tvrd.

Zašto su muškarci tako zahtevni roditelji svojoj muškoj deci? Verovatno, nagađala je Džudit, žele da im sinovi uspeju u onome u čemu oni nisu uspeli. U to prvo vreme kad je Džudit bila trudna, od pomisli na ćerku smesta bi joj toplina prostrujala telom, a onda bi usledila razdiruća hladnoća. Devojčica kao Džudit, negde na planeti, prkosi majci, prkosi svetu. Tako je shvatila Henrijevu želju da Tomu bude bolje, da on bude bolji, da ima sve što želi i više.

Tom je svakako uspeo u poslu, mada je ona mišica od njegove žene pravo razočaranje. Svaki put kad se sretne licem u lice sa snahom, Džudit obuzme neodoljiva želja da joj kaže da se uspravi, da kaže svoje mišljenje i, za ime boga, pokaže da ima kičmu. Jedna od volonterki u crkvi kazala je pretprošle nedelje da se muškarci žene svojim majkama. Džudit se nije sporila s tom ženom, ali pozvala bi svakoga da nađe makar i mrvicu sličnosti između nje i žene njenog sina. Da nije želje da provodi vreme sa unucima, Džudit bi mogla da više nikad ne vidi svoju snahu i da bude savršeno srećna.

Najzad, unuci su bili jedini razlog zbog kojeg su se preselili u Atlantu. Henri i ona su napustili penzionerski život kojim su se ukorenili u Arizoni, i preselili se više od tri hiljade kilometara dalje, u ovaj vrući grad pun smoga i ubilačkih bandi samo da bi bili blizu ta dva razmažena i nezahvalna derišta sa ove strane Apalača.

Džudit je okrnula pogledom Henrija dok je lupkao prstima po volanu i nemuzikalno pevušio u vožnji. Nikad nisu razgovarali o svojim unucima osim da ih hvale, možda zato što bi napad iskrenosti otkrio da im se ne sviđaju mnogo – a šta bi onda? Život im se okrenuo naopačke zbog dvoje male dece

koja se hrane bez glutena, spavaju po podne u strogo određeno vreme i imaju tačno određeno vreme za igranje, ali samo sa „sličnom decom koja imaju iste ciljeve“.

Koliko je Džudit mogla da vidi, jedini cilj njihovih unuka do sada bio je da budu u centru pažnje. Pretpostavljala je da ne možeš ni da kineš a da ne nađeš slično, egocentrično dete, ali po rečima njene snahe, to je gotovo nemoguć zadatak. Zar nije u tome suština detinjstva, da budeš egocentričan? I zar nije posao roditelja da ti to izbaci iz glave? U svakom slučaju, svima u porodici bilo je jasno da to nije posao babe i dede.

Kad je mali Mark prosuo nepasterizovani sok Henriju na pantalone, a Lili pojela toliko heršijevih poljupčića, koje je našla u Džuditinoj tašni, da je podsetila Džudit na beskućnicu u prihvatilištu prošlog meseca, koja se toliko uradila metamfetaminima da se upiščila, Henri i Džudit su se samo nasmešili – čak i nasmejali – kao da su to samo slatke male neobičnosti koje će deca ubrzo prerasti.

To ubrzo, međutim, nije tako brzo, i sad su dospeli do uzrasta od sedam i devet godina, a Džudit je počela da gubi veru u to da će njeni unuci jednog dana postati učtivi i prijatni mladi ljudi koji ne osećaju konstantnu potrebu da trče po kući i tako vrište da životinje dva okruga dalje počnu da zavijaju. Džudit se tešila jedino time što ih Tom svake nedelje vodi u crkvu. Želela je, naravno, da joj unuci budu izloženi životu u Hristu, ali što je još važnije, želela je da nauče lekcije na veronauci. *Poštuj majku svoju i oca svoga. Ponašaj se prema drugima onako kako bi želeo da se oni ponašaju prema tebi. Nemoj misliti da ćeš protračiti život, napustiti školu i preseliti se kod babe i dede u skorije vreme.*

„Hej!“, uzviknuo je Henri kad su kola iz suprotnog pravca prorurila tako blizu bjuika da su mu se gume zatresle. „Klinci“, progundao je i čvršće stegao volan.

Što se više bliži sedamdesetoj, Henri izgleda sve više usvaja ulogu mrzovoljnog, čangrizavog starca. Ponekad je to ljupko.

A ponekad se Džudit pita koliko će proći dok ne počne da maše pesnicom u vazduhu i krivi „klinge“ za sva zla ovoga sveta. Uzrast tih klinaca po svemu sudeći varira između četiri i četrdeset godina, a Henri postane sve razdraženiji kad ih uhvati da rade nešto što je i on sam radio, ali u čemu više ne uživa. Džudit je strepela od dana kad mu budu oduzeli pilotsku dozvolu, što će se desiti pre ili kasnije, s obzirom na to da mu je na poslednjem sistematskom pregledu kardiolog ukazao na neke nepravilnosti. To je bio jedan od razloga da se odluče na penziju u Arizoni, gde nema snega koji treba čistiti, ni travnjaka koje treba održavati.

„Izgleda da će kiša“, rekla je.

Henri je istegao vrat da pogleda gore, u oblake.

„Prava noć da počnem knjigu.“

Usne su mu se izvile u osmeh. Henri joj je za godišnjicu poklonio istorijski ljubavni roman. Džudit je njemu poklonila novi ručni frižider, da ga nosi na golf.

Zaškiljila je gledajući u put pred njima i zaključila da opet treba da ode na očni pregled. Ni ona sama nije daleko od sedamdesete i vid joj se svake godine pogoršava. Naročito loše vidi u sumrak, ne vidi jasno predmete u daljini. Stoga je nekoliko puta zatreptala pre no što je postala sigurna u šta gleda, i zaustila je da upozori Henrija tek kad je životinja bila tačno pred njima.

„Džud!“ viknuo je Henri, munjevito ispruživši ruku pred njene grudi dok je motao volan ulevo, pokušavajući da izbegne to nesrećno stvorenje. Čudno kako je Džudit u tom trenutku pomislila da je sve isto kao na filmu. Sve se usporilo, vreme se razvuklo kao da je svaka sekunda čitava večnost. Osetila je Henrijevu snažnu ruku preko svojih grudi, kako joj se pojas useca u karlicu. Glava joj je poletela i jako udarila o vrata kad su kola skrenula i zanela se. Vetrobran je napukao kad je životinja udarila u staklo, a onda u krov kola, pa u prtljažnik. Tek kad su se kola zatresla i zaustavila se, pošto su se okrenula za

punih sto osamdeset stepeni, Džudit je čula te zvuke: tras, tup, tup, sve uz visoki vrisak za koji je shvatila da dopire iz njenih sopstvenih usta. Mora da je bila u šoku jer je Henri morao da vikne na nju: „Džudit! Džudit!“, da bi prestala da vrišti.

Henri ju je držao za nadlakticu, toliko čvrsto da je osetila bol čak do ramena. Protrljala mu je nadlanicu i rekla: „Dobro sam. Dobro sam.“ Naočari su joj stajale ukrivo, vid joj je bio poremećen. Spustila je prste sa strane na glavu i osetila lepljivu tečnost. Kad je spustila ruku, videla je krv.

„Mora da je jelen ili...“ Henri je pokrio usta rukom i začutao usred rečenice. Izgledao je pribrano, ali odavalo ga je podizanje i spuštanje grudi dok se borio za dah. Vazdušni jastuk se aktivirao. Lice mu je prekrivao sitan beli prah.

I njoj se dah presekao kad je pogledala napred. Vetrobran je bio isprskan krvlju kao iznenadnom, silovitom kišom.

Henri je gurnuo vrata i otvorio ih, ali nije izašao napolje. Džudit je skinula naočari da izbriše oči. Oba stakla su bila napukla, nije bilo donjeg dela bifokalnog stakla s desne strane. Videla je da se naočari tresu i shvatila da to drhte njene ruke, Henri je izašao iz kola, a ona je naterala sebe da stavi naočari i krenula za njim.

Stvorenje je bilo na putu, i pomeralo je noge. Džudit je boleva glava tamo gde je njome udarila o vrata. Krv joj je bila u očima. Jedino je tako mogla da objasni što ta životinja – sigurno jelen – ima bele ženske noge.

„Bože dragi“, prošaptao je Henri. „Džudit, to je... To je...“

Džudit je čula kola iza sebe. Škripanje točkova po asfaltu. Otvaranje i zatvaranje vrata. Dva muškarca su im se pridružila na drumu, jedan je potrčao ka životinji.

Viknuo je: „Zovite 9-1-1!“, pa kleknuo uz telo. Džudit je prišla korak bliže, pa još bliže. Noge su se ponovo pokrenule – savršene noge žene. Bila je potpuno gola. Sa unutrašnje strane butina imala je crne masnice – tamne modrice. Stare modrice. Po nogama joj je bilo skorele krvi. Kao da joj je trup prekrivao

neki bordo premaz, a posekotina sa strane otkrivala je belu kost. Džudit joj je pogledala u lice. Nos je bio ukrivo. Oči natekle, usne ispucale i rasečene. Tamna kosa te žene bila je ulepljena krvlju, a oko glave joj se širila krvava lokva kao oreol.

Džudit je prišla još bliže, nesposobna da se zaustavi – najednom voajer, nakon celog života skretanja pogleda. Pod nogama joj je zakrckalo staklo, a ona žena je naglo, u panici otvorila oči. Zurila je nekud pored Džudit, tupim i beživotnim pogledom. Isto tako iznenada, kapci su joj zatreperili i zatvorili se, ali Džudit nije mogla obuzdati drhtaj koji joj je prostrujao telom. Bilo je to kao da je neko izašao iz groba.

„Gospode“, promumlao je Henri, gotovo u molitvi. Džudit se okrenula i ugledala muža kako se hvata za grudi. Zglavci prstiju su mu pobeledi. Zurio je u tu ženu, izgledao je kao da će mu pozliti. „Kako se ovo dogodilo?“, prošaptao je, lica iskrivljenog od užasa. „Kako se, za boga miloga, ovo dogodilo?“

DAN PRVI

PRVO POGLAVLJE

Sara Linton se zavalila u stolici, tiho mrmljajući: „Da, mama“, u mobilni telefon. Načas se zapitala hoće li ikad doći dan da se ponovo oseća normalno kao nekad, kad joj je telefonski razgovor s majkom pričinjavao radost umesto osećaja da joj čupa komad srca iz grudi.

„Mila“, tešila ju je Ket. „U redu je. Tati i meni je samo potrebno da znamo da vodiš računa o sebi.“

Sara je osetila kako je suze peku u očima. Ovo nije prvi put da plače u lekarskoj sobi u bolnici *Grejdi*, ali bilo joj je muka od plakanja, muka od tog osećaja, zaista. Zar nije upravo to bio razlog što je, pre dve godine, otišla od roditelja, napustila svoj život u seoskoj oblasti Džordžije i preselila se u Atlantuu – da je ništa ne bi neprekidno podsećalo na ono što se dogodilo?

„Obećaj mi da ćeš se potruditi da odeš u crkvu sledeće nedelje.“

Sara je promumlala nešto što bi moglo zvučati kao obećanje. Njena majka nije blesava i obe su znale da je vrlo mala mogućnost da se Sara nađe u crkvenoj klupi sledeće nedelje, na Uskrs. Ali Ket nije navaljivala.

Sara je pogledala u gomilu kartona pred sobom. Bila je pri kraju smene i morala je da pošalje izveštaje sa diktafona. „Izvini, mama, ali moram da idem.“

Keti je izvukla iz nje obećanje da će se opet čuti sledeće nedelje, pa prekinula vezu. Sara je držala telefon u ruci još dva-tri minuta, gledala u izbledele brojeve, prelazila palcem po sedmici i petici, ukucala poznati broj, ali nije aktivirala poziv. Spustila je telefon u džep i osetila kako joj je pismo okrznulo nadlanicu.

Pismo. Mislila je o njemu kao o zasebnom biću.

Sara je inače pregledala poštu posle posla, pa nije morala da je nosi sa sobom, ali jednog jutra je, ni sama ne znajući zašto, pregledala kovertu kad je krenula na posao. Oblio ju je hladan znoj kad je prepoznala adresu pošiljaoca na običnom belom kovertu. Gurnula je neotvoreni koverat u džep belog mantila kad je krenula na posao, misleći kako će ga pročitati za ručkom. Ručak je došao i prošao, a pismo je ostalo neotvoreno, doputovalo nazad kući, a onda sutradan ponovo na posao. Prošli su meseci i pismo je išlo svuda sa Sarom, ponekad u njenom mantilu, a ponekad u tašni do samoposluge ili dok je poslom išla po gradu. Postalo je talisman i često je zavlčila ruku u džep da ga dodirne, samo da podseti sebe da je tu.

S vremenom su se uglovi zalepljenog koverta presavili, a poštanska markica okruga Grant počela da bleedi. Sara je svakoga dana bila sve dalje od toga da ga otvori i otkrije šta uopšte ima da kaže žena koja je ubila njenog muža.

„Doktorko Linton?“ Na vrata je zakucala Meri Šroder, jedna od medicinskih sestara. Obratila joj se šifrovanim rečima hitne službe. „Imamo P-O-P-T-A*, ženskog pola, trideset tri, slaba i jedva živa.“

Sara je pogledala u kartone, pa u svoj sat. Tridesettrogodišnja žena koja se onesvestila pre prijema u hitnu službu predstavlja zagonetku za koju treba vremena da bi je rešila. Bilo je već skoro sedam sati. Sarina smena se završava za deset minuta. „Može li da je primi Krekauer?“

* Engl.: *Past out prior to arrival* – izgubila svest pre prijema. (Prim. prev.)

„Krekauer je *jeste* primio“, odvrtila je Meri. „Naložio je CMP*, a onda otišao na kafu s novom ribom.“ Očigledno ju je to uznemirilo, pa je dodala: „Pacijentkinja je policajka.“

Meri je udata za policajca, što nije iznenađujuće s obzirom na to da radi u hitnoj službi bolnice *Grejdi* već skoro dvadeset godina. Čak i da nije toga, u svim bolnicama na svetu podrazumeva se da se svakom pripadniku organa reda pruža najbolja i najbrža pomoć. Očigledno da Otu Krekaueru to nije poznato.

Sara je popustila. „Koliko je dugo bila u nesvesti?“

„Kaže oko jednog minuta.“ Meri je zavrtela glavom jer su pacijenti retko iskreni kad se radi o njihovom zdravlju. „Ne izgleda dobro.“

Kod tih poslednjih reči Sara je ustala sa stolice. *Grejdi* je jedini primarni traumatološki centar u regiji, uz još svega nekoliko preostalih javnih bolnica u Džordžiji. Bolničarke u *Grejdiju* gotovo svakodnevno gledaju posledice saobraćajnih nesreća, ranjavanja vatrenim oružjem ili nožem, prekomernih doza opijata i brojnih drugih zločina protiv humanosti. Imaju uvežbano oko da zapaze ozbiljne probleme. A policajci, naravno, ne dolaze sami u bolnicu ako nisu na pragu smrti.

Sara je preletela pogledom karton te žene i prošla kroz hitnu službu. Oto Krekauer je samo zabeležio istoriju bolesti i naručio uobičajene analize krvi, pa je Sara na osnovu toga zaključila da nema očigledne dijagnoze. Fejt Mičel je inače zdrava trideset-trogodišnja žena bez hroničnih bolesti i bez skorašnjih trauma. Rezultati analize krvi najverovatnije će im pružiti bolji uvid u to šta se dešava.

Sara je promumlala izvinjenje kad je udarila u kolica u hodniku. Kao i obično, sobe su bile prepune i pacijenti su

* Engl.: *Comprehensive metabolic panel* – analiza krvi za utvrđivanje funkcije bubrega i jetre, nivoa glukoze (šećera) i proteina u krvi, kao i ravnoteže elektrolita i tečnosti u organizmu. (Prim. prev.)

poređani u hodnicima, neki su ležali u krevetima, neki sedeli u invalidskim kolicima, a svi su verovatno izgledali jadnije nego kad su stigli da im ukažu pomoć. Većina ih je najverovatnije došla odmah posle posla jer nisu mogli da priušte sebi slobodan dan bez dnevnice. Videli su Sarin beli mantil i počeli da je dozivaju, ali ona ih je ignorisala dok je čitala karton.

„Stići ću vas. Ona je u trojci“, kazala je Meri, dozvolivši da je zadrži postarija žena na nosilima.

Sara je pokucala na otvorena vrata ordinacije broj tri – privatnost: još jedna privilegija koju sebi mogu da priušte policajci. Na ivici kreveta je sedela sitna plavuša, potpuno obučena i očigledno zlovoljna. Meri dobro radi svoj posao, ali i slep bi video da Fejt Mičel nije dobro. Bila je bleđa kao čaršav na krevetu; koža joj je čak i sa razdaljine izgledala znojavo i lepljivo.

Njen muž, po svemu sudeći, nije mnogo olakšavao situaciju dok je koračao tamo-amo po prostoriji. Privlačan čovek, mnogo viši od metar i osamdeset, s kosom boje peska očišanom sasvim kratko, uz glavu. S jedne strane lica protezao mu se ožiljak u cikcak, verovatno od neke nezgode u detinjstvu, kad je vilicom klizao po asfaltu zbog pada s bicikla, ili po tvrdoj zemlji do baze u bejzbolu. Bio je mršav i vitak, verovatno trkač, a trodelno odelo mu je isticalo široke grudi i ramena čoveka koji mnogo vremena provodi u teretani.

Zaustavio se, prešao pogledom sa Sare na svoju suprugu i nazad. „Gde je onaj drugi doktor?“

„Hitno je pozvan.“ Prišla je umivaoniku i oprala ruke rekavši: „Ja sam doktorka Linton. Možete li mi ukratko reći šta se dogodilo?“

„Onesvestila se“, rekao je muškarac, nervozno okrećući burmu oko prsta. A onda je, izgleda, shvatio da deluje pomalo uspaničeno, pa je nastavio umerenijim tonom. „Nikada se ranije nije onesvestila.“

Činilo se da njegova briga samo pogoršava stanje Fejt Mičel. „Dobro sam“, kazala je samouvereno, a onda se obratila Sari:

„Isto sam rekla i onom drugom doktoru. Osećam se kao da me hvata prehlada. Ništa više.“

Sara je pritisnula prstima Fejtin ručni zglob, da joj proveri puls. „Kako se sada osećate?“

Fejt je pogledala u muža. „Iznervirano.“

Sara se nasmešila upirući lampicu u Fejtine oči, pregledajući joj grlo, u uobičajenom kliničkom pregledu, i nije našla ništa što bi ukazivalo na uzbunu. Složila se s Krekauerovom početnom evaluacijom: Fejt je najverovatnije malo dehidrirala. Srce joj je zvučalo dobro, a nije ni izgledala kao da je imala neki napad. „Jeste li udarili glavu kad ste pali?“

Pacijentkinja je zaustila da odgovori, ali ubacio se njen muž: „Bilo je to na parkingu. Udarila je glavom o pločnik.“

Fejt je odgovorila: „Samo nekoliko glavobolja.“ Izgledala je kao da nešto krije, iako je otkrila: „Danas još ništa nisam jela. Jutros sam osećala blagu mučninu u stomaku. I juče ujutru.“

Sara je otvorila jednu fioku da uzme čekić za neurološki pregled kako bi joj proverila reflekse, ali i to je bilo sasvim u redu. „Jeste li u poslednje vreme izgubili ili dobili na težini?“

Fejt je rekla „ne“ baš kad je njen muž rekao „da“.

Izgledao je skrušeno, ali je pokušao: „Mislim da ti dobro stoji.“

Fejt je duboko udahнула i polako izbacila vazduh. Sara je ponovo osmotrila muškarca i pomislila da je verovatno knjigovođa ili advokat. Glava mu je bila okrenuta prema supruzi, pa je Sara primetila još jedan, svetliji ožiljak na gornjoj usni, koji očigledno nije nastao hirurškim rezom. Koža je bila zašivena ukrivo, pa je ožiljak između usne i nosa bio pomalo neravan. Verovatno se na koledžu bavio boksom, ili je možda prečesto udaran u glavu jer izgleda nije znao da je jedini način da izađeš iz rupe taj da prestaneš da kopaš. „Fejt, mislim da ti sjajno stoji što si malo dobila na težini. Mogla bi da osvojiš...“

Ućutkala ga je jednim pogledom.

„U redu.“ Sara je prelistavala otvoreni karton, zapisujući neke naloge. „Trebaće nam rendgenski snimak lobanje i volela

bih još neke analize. Ne brinite, možemo da upotrebimo uzorak krvi koju ste već dali, zasad više nema igala.“ Nešto je zabeležila i štriklirala neke kućice u formularu, a onda podigla pogled ka Fejt. „Obećavam da će biti brzo koliko god to možemo, ali i sami vidite da nam je danas odeljenje puno. Za rendgenski snimak treba bar sat vremena. Učiniću sve što mogu da ubrzam proceduru, ali možda biste želeli neku knjigu ili časopis dok čekate.“

Fejt nije odgovorila, ali nešto u njenom držanju se promenilo. Okrznula je pogledom muža, a onda ponovo pogledala Saru. „Da li treba da vam potpišem to?“ Pokazala je karton.

Ništa nije trebalo potpisivati, ali Sara joj ga je svejedno pružila. Fejt je napisala nešto u dnu stranice i vratila joj je. Sara je pročitala reči: *Trudna sam*.

Doktorka je klimnula glavom dok je prelazila nalog za rendgen. Fejt očigledno još nije rekla mužu, ali Sara je sad morala da joj postavi drugačiji niz pitanja, a to nije mogla a da je ne oda. „Kad ste poslednji put radili papa-test?“

Izgleda da ju je Fejt razumela. „Prošle godine.“

„Hajde da se pobrinemo i za to kad ste već ovde.“ Sara se obrati muškarcu: „Vi možete da sačekate napolju.“

„Oh.“ On je delovao iznenađeno, čak i kad je klimnuo glavom. „U redu.“ Rekao je ženi: „Biću u čekaonici ako ti zatrebam.“

„Važi.“ Fejt ga je ispratila pogledom, a ramena su joj se vidno opustila od olakšanja kad su se vrata zatvorila. „Imate li nešto protiv da legnem?“, upitala je Saru.

„Ne, naravno.“ Pomogla joj je da se udobno smesti na krevet, misleći kako Fejt izgleda mlađe od trideset tri godine. Ali ipak je još uvek imala držanje policajca, ono „sa mnom nema gluposti ni zajeblavanja“ u položaju ramena. Njen muž advokat je Sari delovao kao čudan izbor, ali viđala je i čudnije kombinacije.

„Koliko ste dugo u drugom stanju?“, upitala ju je.

„Oko devet nedelja.“

Sara je to zabeležila u notes. „Da li samo nagađate ili ste bili kod lekara?“

„Uradila sam test na trudnoću iz apoteke.“ Pa se ispravila. „U stvari, uradila sam tri takva testa. Nikad mi ne kasni.“

Sara je dodala i test na trudnoću uz ostale. „A to što ste dobili na težini?“

„Nepunih pet kila“, priznala je Fejt. „Kao da sam poludela za jelom otkad sam saznala.“

Po Sarinom iskustvu, pet kilograma obično je značilo sedam. „Imate li još dece?“

„Jedno – Džeremi – od osamnaest.“

Sara je zabeležila u kartom, mrmljajući: „Blago vama. Ulažite u fazu strašnog dvogodišnjaka.“

„Više strašnog dvadesetogodišnjaka. Moj sin ima osamnaest godina.“

Sara ju je pogledala s nevericom, pa prelistala Fejtin karton unazad.

„Ja ću vam izračunati“, ponudila je Fejt. „Ostala sam u drugom stanju kad sam imala četrnaest godina. Džeremija sam dobila s petnaest.“

Saru više nije moglo mnogo šta da iznenadi, ali Fejt Mičel je uspela u tome. „Da li je bilo komplikacija u prvoj trudnoći?“

„Osim što sam bila laka meta za melodramu o unesrećenoj ženi?“ Odmahnula je glavom. „Nikakvih problema.“

„Dobro“, odgovorila je Sara pa spustila karton i osmotrila Fejt s punom pažnjom. „Hajde sad da porazgovaramo o tome što se dogodilo večeras.“

„Išla sam prema kolima, osetila slabu vrtoglavicu i kad sam se osvestila, Vil me je već vozio ovamo.“

„Vrtoglavicu kao da se soba okreće oko vas ili vrtoglavicu kao ošamućenost?“

Malo je razmislila o pitanju, a onda odgovorila: „Kao ošamućenost.“

„Da li je bilo sevanja pred očima ili neobičnog ukusa u ustima?“

„Ne.“

„Vil je vaš muž?“

Fejt Mičel se glasno i od srca nasmejala. „Gospode, ne.“ Gotovo se ugušila od smeha zbog neverice. „Vil mi je partner – Vil Trent.“

„Je li detektiv Trent ovde, da porazgovaram s njim?“

„Specijalni agent. Već jeste. Upravo je izašao.“

Sara je bila uverena da je nešto propustila. „Onaj čovek što je malo pre bio ovde? On je policajac?“

Fejt se nasmejala. „To je zbog odela. Niste prva koja je pomislila da je pogrebnik.“

„Mislila sam da je advokat“, priznala je Sara, a u sebi pomislila kako nikad nije srela nikog ko manje liči na policajca.

„Moram mu reći da ste mislili da je advokat. Biće mu drago što ste ga doživeli kao obrazovanog čoveka.“

Sara je tad prvi put zapazila da žena nema burmu. „Dakle, otac je...“

„Malo prisutan, malo odsutan iz cele slike.“ Nije se činilo da je Fejt neprijatno zbog te informacije, mada – pretpostavila je Sara – nema mnogo toga zbog čega bi ti bilo neprijatno pošto si rodila dete kao petnaestogodišnjakinja. „Više bih volela da Vil nije došao sa mnom“, rekla je Fejt. „On je veoma...“ Prekinula je usred rečenice. Sklopila je oči, stisnula usne. Po čelu joj je izbio sjajan znoj.

Sara ju je ponovo uhvatila za ručni zglob. „Šta se to dešava?“

Fejt je stisnula usne, nije odgovorila.

Sara je dovoljno puta povraćala da prepozna znake. Otišla je do umivaonika da nakvasi papirni ubrus, i rekla Fejt: „Duboko udahnite i polako izdahnite.“

Fejt ju je poslušala, usne su joj zadrhtale.

„Jeste li razdražljivi u poslednje vreme?“

Uprkos svome stanju, Fejt je pokušala da se našali. „Mislite više nego obično?“ Spustila je ruku na stomak, iznenada ozbiljna. „Da. Nervozna. Zlovoljna.“ Progutala je pljuvačku. „Zuji mi u glavi, kao da su mi pčele u mozgu.“

Sara je pritisnula hladni papirni ubrus ženi na čelo. „A mučnina?“

„Ujutru“, Fejt je uspjela nekako da izusti. „Mislila sam da je jutarnja mučnina, ali...“

„A glavobolje?“

„Prilično su jake, uglavnom po podne.“

„Jeste li neuobičajeno žedni? Često mokrite?“

„Da. Ne. Ne znam.“ Nekako je otvorila oči i upitala: „Dakle, šta je to – grip ili rak mozga ili nešto drugo?“

Sara je sela na ivicu kreveta i uzela je za ruku.

„Oh, bože, zar je tako loše?“ Pre nego što je Sara uspjela da odgovori, nastavila je: „Doktori i policajci sednu samo kad su loše vesti.“

Sara se u sebi zapitala kako joj je to promaklo. Mislila je da je, za sve one godine koje je provela s Džefrijem Toliverom, dočuvala sve njegove gestove i tikove, ali taj nije. „Bila sam udata za policajca petnaest godina. Nikad nisam to primetila, ali u pravu ste – moj muž je uvek seo kad su bile loše vesti“, kazala je.

„Ja sam policajka petnaest godina“, odvrtila je Fejt. „Da li vas je varao? Ili postao alkoholičar?“

Sara je osetila knedlu u grlu. „Poginuo je pre tri i po godine.“

„Oh, ne“, Fejt se dah presekao, spustila je ruku na grudi. „Mnogo mi je žao.“

„U redu je“, odgovorila je Sara i zapitala se zašto je uopšte kazala ovoj ženi taj detalj iz svog privatnog života. Poslednjih nekoliko godina je posvetila život tome da ne priča o Džefriju, a sad, evo, razgovara o njemu s nepoznatom ženom. Pokušala je da ublaži napetost dodavši: „U pravu ste. I varao me je.“ To je bilo tačno, bar u prvo vreme pošto se udala za njega.

„Žao mi je“, ponovila je Fejt. „Je li bio na dužnosti?“

Sara nije želela da joj odgovori. Osetila je da je obuzimaju mučnina i slabost, verovatno slično onome kako se Fejt osećala pre no što se onesvestila na parkingu.

Fejt je ukapirala. „Ne morate...“

„Hvala.“

„Nadam se da su uhvatili to đubre.“

Sara je zavukla ruku u džep, prstima napipala rub pisma. Svi žele odgovor na to pitanje: *Jesu li ga uhvatili? Jesu li uhvatili to đubre što ti je ubilo muža?* Kao da je to važno. Kao da bi nevolja Džefrijevog ubice nekako ublažila bol zbog njegove smrti.

Srećom, u sobu je tad ušla Meri. „Oprostite“, izvinila se bolničarka. „Onu staru gospođu su njena deca samo ostavila ovde. Morala sam da zovem socijalnu službu.“ Pružila je Sari list papira. „Stigao je CMP.“

Sara se namrštila kad je pročitala brojke metaboličkog profila. „Imate li kod sebe monitor?“

Meri je posegnula u džep i pružila joj aparat za merenje šećera u krvi.

Sara je izbrisala alkoholom vrh Fejtinog prsta. CMP je neverovatno tačan, ali *Grejdi* je velika bolnica i nije nemoguće da se u laboratoriji pomešaju uzorci krvi. „Kad ste poslednji put jeli?“, upitala je Fejt.

„Bili smo na sudu ceo dan.“ Fejt je prošištalala: „Sranje“ kad joj je lanceta probila kožu, a onda nastavila: „Oko podneva sam pojela cimet-rolnicu s prelivom od meda, koju mi je Vil doneo iz automata.“

Sara je pokušala ponovo. „Poslednji *pravi* obrok.“

„Sinoć oko osam sati.“

Po izrazu krivice na Fejtinom licu, Sara je nagađala da je i taj obrok verovatno bio kupljen da se ponese ili naručen. „Jeste li pili kafu jutros?“

„Možda pola šolje. Miris mi je smetao.“

„S pavlakom i šećerom?“

„Crnu. Obično dobro doručkujem – jogurt, voće. Odmah posle trčanja.“ Fejt je upitala: „Zar nešto nije u redu sa šećerom u krvi?“

„Videćemo“, odgovorila je Sara istiskujući malo krvi na tračicu s testom. Meri je podigla obrvu kao da pita hoće li Sara da se kladi u broj. Sara je odmahнула glavom: *Nema opklade*. Meri je bila uporna, prstima je pokazala jedan-pet-nula.

„Mislila sam da to testiranje ide kasnije“, kazala je Fejt, nesigurno. „Kad te teraju da piješ ono slatko.“

„Jeste li ikada imali problema sa šećerom u krvi? Imate li dijabetičara u porodici?“

„Ne. Nikoga.“

Monitor je zapištao i na ekranu je zasvetleo broj 152.

Meri je tiho zviznula, zadivljena sopstvenim pogotkom. Sara je jednom pitala tu ženu zašto nije studirala medicinu, a ova joj je odgovorila da zapravo medicinske sestre obavljaju pravu medicinsku praksu.

Sara je kazala Fejt: „Imate dijabetes.“

Fejt je prvo otvorila usta, a tek momenat kasnije uspela tiho da kaže: „Molim?“

„Pretpostavljam da ste neko vreme bili predijabetičar. Holesterol i trigliceridi su vam ekstremno povišeni. Krvni pritisak vam je malo viši nego što treba. Trudnoća i brzo gojenje – pet kilograma je mnogo za devet nedelja – plus loše navike u ishrani, gurnuli su vas preko crte.“

„Prva trudnoća mi je bila u redu.“

„Sada ste stariji.“ Sara joj je dala papirnu maramicu da pritisne na prst kako bi krvarenje prestalo. „Želim da sutra odmah ujutru odete kod svog lekara na pregled. Moramo biti sigurni da tu nema još nečega. Do tada morate držati pod kontrolom šećer u krvi. Ako to ne budete radili, onesveščivanje na parkingu biće vam najmanja briga.“

„Možda je samo... Nisam se dobro hranila i...“

Sara ju je presekla usred poricanja. „Sve iznad sto četrdeset je pozitivno za dijagnozu dijabetesa. Vaš rezultat je čak i malo viši od onoga kad su vam prvi put uzeli krv.“

Fejt je trebalo vremena da to pojmi. „Hoće li trajati?“

To pitanje je bilo za endokrinologa. „Morate da razgovarate sa svojim lekarom i da vam uradi još neke analize“, posavetovala ju je Sara, mada bi, kad bi morala da pogađa, rekla da je Fejt u neizvesnoj situaciji. Da nije trudnoće, bila bi nedvosmisleni dijabetičar.

Sara je pogledala na sat. „Primila bih vas preko noći na posmatranje, ali dok prođete kroz proceduru prijema i dok vam ne nađemo sobu, ordinacija vašeg lekara će se već otvoriti, a nešto mi govori da ionako ne biste ostali ovde.“ Dovoljno je vremena provela uz policajce, pa je znala da bi Fejt zbrisala čim joj se ukaže prilika.

Nastavila je: „Morate mi obećati da ćete se javiti svom lekaru odmah – i zaista mislim odmah. Ovde imamo bolničara edukatora, koji će vas naučiti kako da testirate krv i kad da dajete sebi injekciju, ali morate se odmah sastati s njim.“

„Moram davati sebi injekcije?“ U Fejtinom glasu čula se uzbuna.

„Oralni lekovi nisu dozvoljeni kod trudnica. Zato morate da razgovarate sa svojim lekarom. Ovde ima mnogo iskušenja i grešaka. Telesna težina i nivoi hormona u krvi menjaće vam se kako trudnoća bude odmicala. Barem u narednih osam meseci, vaš lekar će vam biti najbolji prijatelj.“

Fejt je izgleda bilo neprijatno. „Nemam svog stalnog lekara.“

Sara je uzela blok za recepte i zapisala ime žene s kojom je stažirala pre više godina. „Dilija Volas radi u Emoriju. Ona je specijalizirala i ginekologiju i endokrinologiju. Pozvaću je večeras da vas zavedu u njenoj ordinaciji.“

Fejt je i dalje izgledala kao da nije ubeđena. „Kako je moguće da iznenada dobijem to? Znam da sam dobila na težini, ali nisam debela.“

„Ne morate biti debeli“, odgovorila joj je Sara. „Sada ste stariji. Beba utiče na vaše hormone, na sposobnost da proizvedite insulin. Ne hranite se dobro. Naređalo se mnogo faktora i to je bilo okidač.“

„Vil je kriv“, promrmljala je Fejt. „On se hrani kao dvanaestogodišnjak. Krofne, pica, hamburgeri. Ne može da stane na benzinsku stanicu a da ne kupi načos i hot-dog.“

Sara je ponovo sela na ivicu kreveta. „Fejt, nije ovo kraj sveta. U dobroj ste formi. Imate odlično osiguranje. Možete da se nosite sa ovim.“

„Šta bi bilo...“ Pobelela je i odvratila pogled od Sarinog. „Šta bi bilo da nisam trudna?“

„Ovde nije reč o gestacionom dijabetesu. Ovo je pravi, tip dva. Prekid trudnoće ne bi uklonio problem“, odgovorila je Sara. „Znate, ovo se najverovatnije kod vas neko vreme razvijalo. Trudnoća je samo ubrzala. Sve će se malo iskomplikovati u početku, ali nije nemoguće.“

„Samo sam...“ Izgleda da nije bila u stanju da dovrši rečenicu.

Sara ju je potapšala po ruci, ustajući. „Doktorka Volas je izvanredna dijagnostičarka. Pouzdano znam da prima pacijente s gradskim osiguranjem.“

„Državno osiguranje“, ispravila ju je Fejt. „Ja sam iz Istražnog biroa Džordžije.“

Sara je pretpostavljala da je osiguranje Istražnog biroa Džordžije slično, ali nije htela da se preganja. Fejt je očigledno imala teškoća da prihvati novost, a Sara joj to baš i nije olakšala. Ali sad se nije moglo nazad. Sara ju je potapšala po ruci. „Meri će vam dati injekciju. Začas ćete se osećati bolje.“ Krenula je da izađe. „I ozbiljna sam kad kažem da ću zvati doktorku Volas“, dodala je odlučno. „Želim da se javite u njenu ordinaciju odmah ujutru, i morate jesti više od cimet-rolnica. Redovni, zdravi obroci i užine s malo ugljenih hidrata i masti. Važi?“

Fejt je klimnula glavom, još uvek bez reči od zaprepašćenja, a Sara je izašla iz sobe. Osećala se kao potpuna zlikovka. Njeno vladanje uz bolesničku postelju svakako se pogoršalo tokom

godina, ali ovo ga je pokazalo u novom nepovoljnom svjetlu. Zar nije prešla u *Grejdi* pre svega radi anonimnosti? Ali izuzev šačice beskućnika i nekoliko prostitutki, retko je videla pacijenta više od jednom. To ju je zapravo i privlačilo – apsolutna odvojenost. Nije bila u životnoj fazi u kojoj bi želela da gradi veze s ljudima. Svaki novi karton bio je prilika da se počne iznova. Ako bude imala sreće – i ako Fejt Mičel bude oprezna – najverovatnije se više nikada neće sresti.

Umesto da se vrati u doktorsku sobu i završi s kartonima, Sara je prošla pored bolničarske stanice, pa kroz dvokrilna vrata u prepunu čekaonicu, i konačno se obrela napolju. Tamo je dvoje respiratornih terapeuta pušilo pored izlaza, pa je nastavila ka zadnjoj strani zgrade. Još ju je pritiskala griža savesti zbog Fejt Mičel, pa je potražila u mobilnom telefonu broj Dilije Volas, da ne zaboravi. Služba je primila njenu poruku o Fejt, pa se nakon razgovora osećala malo bolje.

Slučajno je naletela na Diliju Volas dva meseca pre toga, kad je ova došla da vidi nekog svog bogatog pacijenta kog su helikopterom prebacili u *Grejdi* posle saobraćajne nesreće. Dilija i Sara su bile jedine žene u prvih pet procenata najboljih studenata svoje generacije na Medicinskom fakultetu *Emori*. U to vreme je za žene lekare važno nepisano pravilo da imaju dve opcije: ginekologiju ili pedijatriju. Dilija je odabrala prvo, Sara drugo. Obe će naredne godine napuniti četrdeset. Dilija je po svemu sudeći imala sve. Sara se osećala kao da nema ništa.

Lekari su većinom – uključujući Saru – bili do izvesne mere arogantni, ali Dilija je oduvek bila strastvena samopromoterka. Dok su pile kafu u lekarskoj sobi, Dilija ju je ukratko obavestila o svom životu: razrađena praksa s dve ordinacije, muž broker na berzi i troje dece uspešne u svemu. Pokazala je Sari slike svih njih, svoje savršene porodice koja izgleda kao na reklami za *Ralfa Lorena*.

Sara nije pričala Diliji o svom životu posle fakulteta, da se vratila u okrug Grant, u roditeljsku kuću, da leči decu iz seoskih krajeva. Nije pričala Diliji o Džefriju niti o tome zašto se

preselila nazad u Atlantu, a ni zašto radi u *Grejdiju* kad bi mogla da otvori svoju ordinaciju i da ima nešto nalik normalnom životu. Sara je samo slegla ramenima i rekla: „Ja sam završila ovde“, a Dilija ju je pogledala razočarano i sa satisfakcijom, a obe te emocije su poticale od toga što je Sara za sve vreme studija bila bolji student od nje.

Sara je zavukla ruke u džepove i jače pritegla kaput oko sebe da se zaštiti od zime. Nadlanicom je napipala pismo dok je prolazila pored platforme za utovar. Tog jutra se dobrovoljno prijavila za dodatnu smenu i radila gotovo šesnaest sati bez prekida, kako bi sutradan imala slobodno. Iscrpljenost ju je pogodila kao i hladan vazduh, stajala je s pesnicama u džepovima i uživala u relativno čistom vazduhu u plućima. Uхватила je miris kiše ispod mirisa izduvnih gasova ili šta god to bilo što se širilo iz kontejnera za smeće. Možda će noćas spavati. Oduvek je bolje spavala kad pada kiša.

Gledala je dole, u automobile na auto-putu. Saobraćajni špic je bio pri kraju – muškarci i žene su se vraćali svojim porodicama, svom životu. Sara je stajala kod *Grejdija*, luka na auto-putu, krivine koju reporteri koriste kao prepoznatljivo mesto kad izveštavaju o problemima na priključenju u centru. Sva zadnja svetla su te večeri bila crvena dok je šlep-služba odnosila terenac s puta. Policijska patrolna kola su zaklanjala scenu, plava rotaciona svetla su sevala i sablasno bacala svetlost u tamu. Podsetila su je na onu noć kad je Džefri poginuo – sve je vrvelo od policije, preuzela je državna, mesto zločina je prečešljavalo na desetine ljudi u belim odelima i beloju obući.

„Saro?“

Okrenula se. Meri je stajala na otvorenim vratima i mahala joj rukom da uđe u zgradu. „Brzo!“

Sara je otrčala do vrata, a Meri joj je dovikivala podatke dok je prilazila. „Jedna kola, MVA* s pešakom. Krekauer je preuzeo

* Engl.: *Motor vehicle accident* – saobraćajna nesreća s motornim vozilom. (Prim. prev.)

vozača i putnika, moguć MI* vozača. Vi imate ženu koju su udarila kola. Otvoren prelom desne ruke i noge, L-O-C** na mestu nesreće. Moguć seksualni napad i mučenje. Slučajno je naišao EMT***. Učinio je sve što je mogao, ali loše je.“

Sara je bila sigurna da je pogrešno čula: „Silovana je i udarila su je kola?“

Meri nije objasnila. Šaka joj je stezala Sarinu ruku kao men-gelama dok su trčale hodnikom. Vrata sobe hitne trijaže bila su otvorena. Sara je ugledala kolica, tri bolničara su bila oko pacijentkinje. Svi u sobi bili su muškarci, uključujući i Vila Trenta, koji se naginjao nad ženu pokušavajući da je ispita.

„Možete li mi reći kako se zovete?“, pitao je.

Sara je stala kao ukopana u podnožju kreveta, a Meri ju je još držala. Pacijentkinja je ležala sklupčana na boku, u položaju fetusa. Hirurška traka ju je čvrsto držala za okvir nosila, pneumatske udlage su joj imobilisale desnu ruku i desnu nogu. Bila je budna, zubi su joj cvokotali, mrmljala je nešto nerazumljivo. Ispod glave joj je bila presavijena jakna, ortopedska kragna joj je držala vrat pravo. Jedna strana lica bila joj je prekrivena skorelim blatom i krvlju; sa obraza joj je visila izolir-traka, zalepljena za njenu tamnu kosu. Usta su joj bila otvorena, rasečene usne su krvarile. Skinuli su čaršav kojim je bila pokrivena i videlo se da joj s jedne strane dojke zjapi otvorena rana, tako duboka da se videlo svetložuto salo.

„Gospođo“, pitao je Vil, „jeste li svesni svoga stanja?“

„Sklanjajte se“, naredila je Sara i odgurnula ga snažnije nego što je nameravala. On se zaneo, u trenutku izgubivši ravnotežu. Saru nije bilo briga. Videla mu je u ruci mali digitalni rekorder i nije joj se svidelo to što radi.

* Engl.: *Myocardial infarction* – infarkt miokarda. (Prim. prev.)

** Engl.: *Loss of consciousness* – gubitak svesti. (Prim. prev.)

*** Engl.: *Emergency medical technician* – medicinski tehničar hitne pomoći. (Prim. prev.)

Navukla je rukavice, kleknula pored žene i kazala joj: „Ja sam doktorka Sara Linton. Nalazite se u bolnici *Grejdi*. Mi ćemo se brinuti o vama.“

„Upomoć... Upomoć... Upomoć...“, zapevala je žena, a telo joj se treslo tako jako da su metalna kolica zveckala. Zurila je preda se praznim pogledom, neusredsređeno. Bila je bolno mršava, suve kože koja se perutala. „Upomoć...“

Sara ju je pomilovala po kosi što je nežnije mogla. „Mi ovde imamo mnogo ljudi i svi ćemo vam pomoći. Samo se držite za mene, važi? Sad ste bezbedni.“ Sara je ustala, i dalje s rukom na ženinom ramenu, da joj stavi do znanja da nije sama. U sobi su sad bile još dve bolničarke, čekale su naređenja. „Neka mi neko izloži stanje stvari.“

Zahtev je uputila uniformisanim medicinskim tehničarima hitne pomoći, ali počeo je da govori muškarac naspram nje, brzo je informišući o vitalnim dijagnostičkim znacima i trijaži izvedenoj na putu. Bio je obučen u uličnu odeću i prekriven krvlju. Najverovatnije onaj prolaznik koji joj je pružio prvu pomoć na mestu nesreće. „Ubodna rana između jedanaestog i dvanaestog rebra. Otvoreni prelomi desne ruke i desne noge. Udarac tupim predmetom u glavu. Bez svesti kad smo stigli, ali se osvestila kad sam počeo da radim na njoj. Nismo mogli da je okrenemo na leđa“, objasnio je, glasom ispunjenim panikom. „Neprekidno je vrištala. Morali smo da je ubacimo u vozilo pa smo je samo tako privezali za nosila. Ne znam šta joj je... Ne znam šta...“

Progutao je jecaj. Njegova uznemirenost bila je zarazna. Vazduh je bio nabijen adrenalinom; razumljivo, s obzirom na stanje žrtve. Sara je za trenutak i sama osetila paniku, nesposobna da pojmi štetu nanetu telu, brojne rane, očigledne znake mučenja. Nije samo jedna osoba u prostoriji imala suze u očima.

Sara je naterala sebe da govori što pribranijim glasom, pokušavajući da svede histeriju na kontrolisani nivo. Otpustila je

bolničare hitne pomoći i prolaznika koji je žrtvi ukazao pomoć, rekavši: „Hvala vam, gospodo. Učinili ste sve što ste mogli da biste je dovezli ovamo. Hajde da sad oslobodimo sobu kako bismo imali prostora da joj pomognemo.“ Obratila se Meri: „Uključi infuziju i pripremi centralnu liniju za svaki slučaj.” Drugoj bolničarki je rekla: „Donesite pokretni rendgen, zakaži CT i zovi hirurgiju.“ A trećoj: „Gasovi u krvi, toksikološke analize, CMP, CBC* i analize koagulacije.“

Pažljivo, Sara je položila stetoskop na ženina leđa i pokušala da ne obraća pažnju na znake opekotina i unakrsne posekotine. Slušala je ženina pluća, osećala pod prstima oštre obrise njenih rebara. Disanje joj je zvučalo ravnomerno, ali ne onoliko snažno koliko bi Sara to želela, verovatno zbog velike količine morfijuma koju su joj dali u kolima hitne pomoći. Panika često zamagli granicu između pomoći i preterivanja.

Sara je ponovo kleknula. Ženi su oči i dalje bile otvorene, zubi joj i dalje cvokotali. Sara joj je rekla: „Ako imate bilo kakvih poteškoća u disanju, samo mi stavite do znanja i ja ću vam odmah pomoći. Važi? Možete li to?“ Nije bilo odgovora, ali Sara je svejedno nastavila da govori, najavljivala sve što će uraditi i objašnjavala zašto to radi. „Proveravam vaše disajne puteve da se uverim da možete disati“, kazala je i blago joj pritisnula vilicu. Zubi su joj bili crvenkastoružičasti, ukazivali na prisustvo krvi u ustima, ali Sara je pretpostavila da potiče od toga što se žena ujela za jezik. Imala je duboke ogrebotine po licu kao da ju je neko napao kandžama. Sara je pomislila da će možda morati da je intubira, da je paralize, pa je ovo možda bila poslednja prilika da može da govori.

Upravo zato Vil Trent nije otišao. Pitao ju je da li je svesna svoga stanja da bi imao osnovu za predsmrtnu izjavu. Žrtva mora znati da umire pre nego što izgovori poslednje reči, kako bi one na sudu imale značaj veći od rekla-kazala. Čak i sad,

* Analiza krvne slike. (Prim. prev.)

Trent je stajao leđima uza zid, slušao svaku reč izgovorenu u sobi, za slučaj da mora da svedoči.

Sara se obratila ženi: „Gospođo? Možete li mi reći kako se zovete?“ Zastala je dok je žena micala usnama, ali reči iz njih nisu izašle. „Samo lično ime, može? Da počnemo s nečim lakim.“

„Ah.. Ah..“

„Endži?“

„Nah... Nah...“

„Ana?“

Žena je sklopila oči i jedva primetno klimnula glavom. Sad je pliće disala zbog tog napora.

Sara je pokušala dalje: „A prezime?“

Žena nije odgovorila.

„U redu, Ana. Odlično. Samo ostanite sa mnom.“ Sara je okrnula pogledom Vila Trenta. On joj je zahvalio klimanjem glave. Vratila se pacijentkinji, proverila joj zenice, opipala prstima lobanju da ustanovi ima li fraktura. „Imate krvi u ušima, Ana. Primili ste jak udarac u glavu.“ Sara je uzela vlažan tufper i prešla njime ženi po licu da ukloni nešto od osušene krvi. „Znam da ste još ovde, Ana. Samo se mene držite.“

Sarini prsti su se brižljivo spuštali niz vrat i rame, pa osetili da se ključna kost pomera. Nežno je nastavila dalje, proveravajući ramena sprema i pozadi, a onda kičmu. Žena je bila bolno neuhranjena, kosti su joj se jasno ocrtavale, skelet bio vidljiv. Na koži je bilo poderotina, kao da su joj udice ili kuke zabadane u telo, a onda povlačene da otkinu tkivo. Površinske posekotine prekrivale su joj celo telo, a dugi rez na dojci već je mirisao zagađeno; bila je u ovom stanju danima.

„Infuzija prikačena, fiziološki rastvor na najjače“, kazala je Meri.

Sara se obratila Vilu Trentu: „Vidite onaj lekarski imenik pored telefona?“ On je klimnuo glavom. „Pošaljite poruku na pejdžer Fila Sandersona. Recite mu da nam je hitno potreban ovde dole.“

On je oklevao. „Otići ću da ga nađem.“

Umešala se Meri: „Brže je preko pejdžera. Lokal 392.“ Lepila je flaster preko braunile za infuziju na ženinoj nadlanci, pa upitala Saru: „Hoćete li da uključimo još morfijuma?“

„Hajde da najpre vidimo šta se s njom događa.“ Sara je pokušala da ispita ženin trup, kako bi ustanovila sa čim tačno ima posla. Sa leve strane, između jedanaestog i dvanaestog rebra, zjapila je rupa, koja bi mogla biti objašnjenje zašto je žena vrištala kad su pokušali da je isprave. Rastezanje i pomeranje iskidanog mišića i hrskavice sigurno je bilo prava agonija.

Bolničari hitne pomoći stavili su joj kompresu na desnu nogu i desnu ruku, zajedno s dve pneumatske udlage da imobilizuju udove. Sara je podigla sterilnu gazu s noge i ugledala svetlu kost. I karlica je na dodir delovala nestabilno. Bilo je i skorašnjih rana. Mora da su kola udarila Anu s desne strane, posred srede.

Sara je izvadila makaze iz džepa i presekla traku kojom je žena bila imobilisana, objašnjavajući: „Ana, sad ću vas okrenuti na leđa.“ Obuhvatila joj je vrat i ramena, dok se Meri postarala za karlicu i noge. „Ostavice vam noge savijene, ali moramo da...“

„Ne-ne-ne!“ molila je žena. „Molim vas nemojte! Molim vas nemojte!“ Sara i Meri su nastavila, a žena je otvorila usta i od njenog vriska je Saru podišla jeza niz kičmu. Nikada u životu nije čula ništa jezivije. „Ne!“, viknula je žena, glasom koji ih je dirnuo. „Ne! Molim vas! Neeee!“

Počela je da se silovito grči. Sara se istoga časa nagla preko kolica i pritisnula Anino telo da žena ne bi pala na pod. Čula ju je kako sa svakim grčem ispušta neki grleni zvuk, kao da joj se bol poput noža zariva u slabinu pri svakom pokretu. „Pet miligrama ativana“, naredila je Sara, u nadi da će obuzdati napad. „Ostanite sa mnom, Ana“, podsticala je ženu. „Samo ostanite sa mnom.“

Sarine reči nisu pomogle. Žena je izgubila svest, bilo zbog napada bilo od bola. Još dugo pošto je lek počeo da deluje, grčili su joj se mišići celog tela, trzale noge, tresla se glava.

„Stigao rendgen“, objavila je Meri pozivajući rukom rendgenskog tehničara da uđe i sobu. „Pozvaću Sandersona i operacionu salu“, obratila se Sari.

Rendgenski tehničar je položio ruku na grudi. „Mejkon.“

„Sara“, odvrtila je ona. „Pomoći ću vam.“

Pružio joj je dodatnu olovnu kecelju, pa počeo da podešava aparat. Sara je držala ruku Ani na čelu, milovala je po tamnoj kosi. Njoj su se mišići i dalje trzali kad su Sara i Mejkon uspeli da je okrenu na leđa, nogu savijenih zbog kontrole bola. Sara je primetila da je Vil Trent još uvek u sobi i kazala mu: „Morate da izađete dok ovo radimo.“

Sara je pomogla Mejkonu da obavi snimanje, oboje su radili što su brže mogli. Ona se u sebi molila da se pacijentkinja ne probudi i ne počne ponovo da vrišti. Još uvek su joj u glavi odzvanjali Anini krici, gotovo nalik životinji uhvaćenoj u klopku. Već po samom tom zvuku mogla je zaključiti da ta žena zna da će umreti. Tako se ne vrišti osim ako nisi izgubila svaku nadu da ćeš preživeti.

Mejkon je pomogao Sari da okrene ženu nazad na bok, a onda otišao da razvije filmove. Sara je skinula rukavice i opet kleknula uz kolica. Prinela je ruku Aninom licu, pomilovala je po obrazu. „Žao mi je što sam vas izložila ovome“, kazala je – ne Ani nego Vilu Trentu. Okrenula se i videla ga kako stoji u podnožju kreveta, zuri u ženine noge, u njena stopala. Vilica mu je bila stegnuta, ali nije znala da li od besa ili užasa ili i jednog i drugog.

„I vi i ja imamo posao da obavimo.“

„Tek treba.“

Spustio je ruku i blago pomilovao Anu po tabanu desne noge, verovatno misleći da nigde drugde nema mesta za dodir a da joj ne pričini bol. Saru je taj gest iznenadio. Izgledao joj je gotovo nežan.

„Saro?“ Na vratima je bio Fil Sanderson, u čistoj, ispeglanoj hirurškoj uniformi.